

762

HET
GILDE DER „SCHOENSCHÉ VERDEREN”

EN DE

SINT ANNA-

OF EIGENLIJK

SINT ALOFS-KOEKEN,

DOOR

H. P. H. EVERSEN,

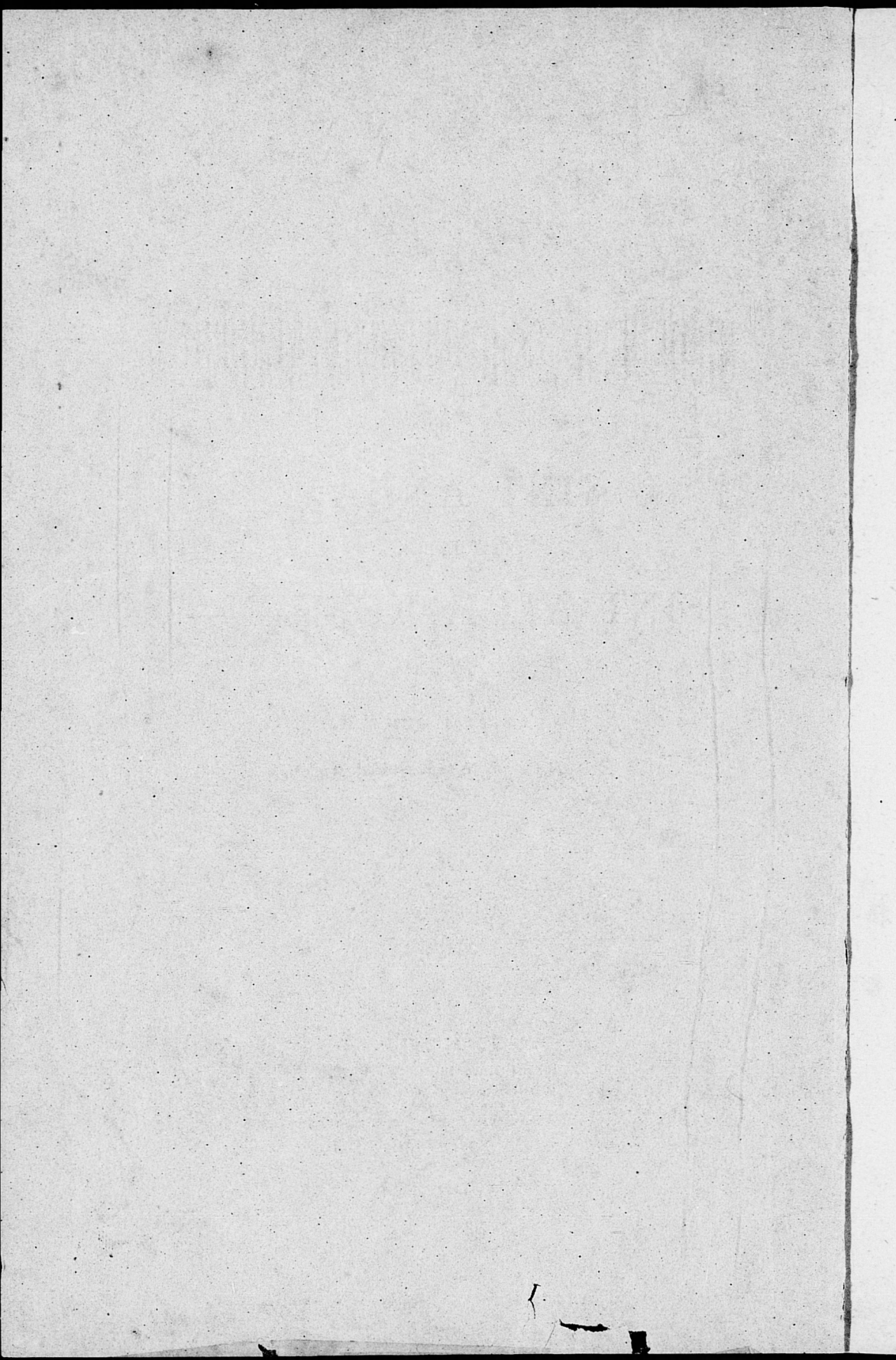
Stadsarchivaris te Maastricht.

ROERMOND,
GEDRUKT BIJ J. J. ROMEN EN ZONEN.

ALO.
Vak 150

HLU - Vak 150
762

HET
GILDE DER „SCHOENSCHIE VERDEREN”
EN DE
SINT ANNA-
OF EIGENLIJK
SINT ALOFS-KOEKEN,

DOOR

H. P. H. EVERSEN,

Stadsarchivaris te Maastricht.

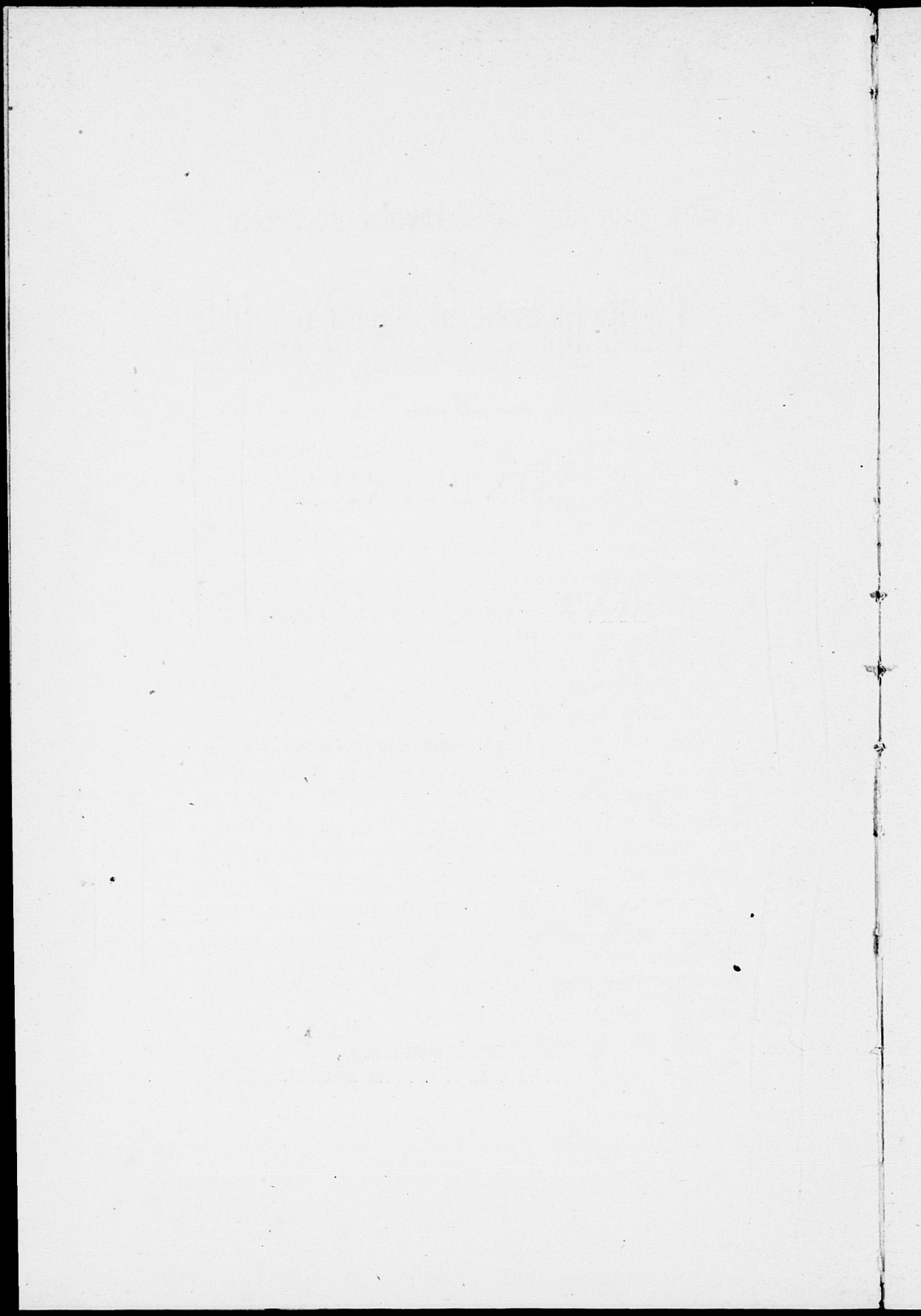
BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT
COLL. THOMASSIE

ROERMOND,
GEDRUKT BIJ J. J. ROMEN EN ZONEN.

Provinciebibl
Minderb.
ALVERDIEN - GLD

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

2194 5955

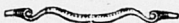
Provinciebibl
W. J. M. P. N.
DE
LOGEN (G)

Het gilde der „Schoensche verderen”

EN DE

Sint Anna-, of eigenlijk Sint Alofs-koecken.

De heeren Haakman en Allard hebben eindelijk eens voor goed den staf gebroken over het beweren van sommige geschiedschrijvers, volgens welke de stad Maastricht, na de inneming door de Spanjaarden in 1579, nagenoeg geheel werd uitgemoord en op nieuw bevolkt door een zwerm Luikerwalen (1). Eeuwen lang is dit sprookje ook te Maastricht voor goede munt aangenomen, en nog in den laatsten tijd werden een paar familiën bij name genoemd, als zijnde de eenige welke van vóór het beleg waren overgebleven.

Dit verhaal werd zelfs kortelings door een geschiedschrijver in vollen ernst overgenomen. De Heer D. LENOIR, zegt in zijne *Histoire de la réformation dans l'ancien pays de Liège* (p. 172): »On repeupla la ville (de Maestricht) de gens ramassés de toutes parts, principalement du pays de Liège. Il n'y demeure actuellement (1861) que trois familles provenant de l'ancienne bourgeoisie, et une seule a conservé l'héritage glorieux de sa foi”.

Het laatste gedeelte dier zinsnede zullen wij laten voor hetgeen het is; het valt toch evenzeer buiten ons bestek als buiten onze bevoegdheid te onderzoeken of die ééne, door den Heer Lenoir bedoelde familie, het geloof harer

(1) Zie A. F. Haakman en H. J. Allard: *Het beleg en de zoogenaamde verwoesting van Maastricht in 1579*. Roermond 1877.

vaderen heeft bewaard en wij, overige Maastrichtenaars, er van zijn afgeweken, dan wel of het omgekeerde het geval is. Ook ware het, na de afdoende wijze waarop de voormelde schrijvers de kwestie der uitmoording van Maastricht hebben behandeld, misschien wel onnoodig geweest, andermaal op die zaak terug te komen, zoo niet een enkele bijzonderheid aan de legende van het overblijven van slechts een paar familiën, een schijn van waarheid hadde bijgezet. Wij geven nadere verklaring.

Tot op het einde der vorige eeuw ontvingen enkele Maastrichtsche familiën jaarlijks op St. Annadag van stadswege een paar koeken (weggen, mikken), die daarom *St. Annakoeken* genoemd werden, en de volksoverlevering voegde er bij, dat die familien juist daarom deze koeken ontvingen, omdat zij de eenige waren, die nog van vóór het beleg waren overgebleven.

Het kwam ons dus niet onbelangrijk voor, eens te onderzoeken, waaraan die uitdeeling haar ontstaan te danken had, en 't zijn de vruchten van dit onderzoek, die wij hierbij mededeelen.

Wij moeten de zaak eenigzins van vroeg en van ver ophalen.

Het is bekend, en we hebben er reeds elders op gewezen, dat Maastricht voorheen een uitgebreiden handel dreef, en de kooplieden hunne waren tot in verre gewesten vervoerden. Reeds in 1259 wordt van het bezoeken van Hongarijen en andere oostersche landen door de Maastrichtsche handelaars, als van een *oud* gebruik gesproken (1). Dat ook noordelijk Europa en bepaaldelijk Scandinavië in die tijden door hen werd bezocht, komt ons meer dan waarschijnlijk voor, sedert wij van onzen geleerden vriend, den Eerw. Heer Habets, voorzitter van het Geschied- en

(1) Zie ons opstel »*Een of twee bruggen te Maastricht* in de *Publications de la Société historique et archéologique* II, p. 417.

Oudheidkundig genootschap in Limburg, vernamen, dat de Heer Alfred Becquet, die onlangs eene reis in Noorwegen en Zweden deed, eenige karakteristieke kenteekenen, welke op de zoogenaamde Noodkist (Châsse) en andere relikwiekasten van St. Servaaskerk voorkomen, en elders in België zelden worden aangetroffen, eveneens vond op sommige voorwerpen van denzelfden tijd (twaalfde eeuw) in het museum te Stockholm. Niet ongerijmd komt ons de veronderstelling voor, dat die voorwerpen door den eenen of anderen Maastrichter koopman, uit vromen godsdienstzin na een gelukkig volbrachte reis, of uit handelsgeest naar het Noorden zijn overgebracht.

Kunnen wij echter 't handelsverkeer van Maastricht met Scandinavië in de twaalfde of dertiende eeuw, nog niet uit diplomaten bewijzen, zeker is het dat op het einde der volgende eeuw geregeld handel op Schoonen, eene landstreek in het zuiden van Zweden, werd gedreven; misschien wel er heen gelokt door de groote voorregten door Albrecht, zoon des Hertogs van Mecklenburg, aan de kooplieden van sommige steden, die dat land ter wille van hunnen handel bezochten, goedgunstig verleend.

Schoonen namelijk was in de tweede helft der veertiende eeuw in bezit genomen door Waldemar III, koning van Denemarken, die er voorheen regt had op gehad. Magnus, koning van Zweden, had daartoe zelf aanleiding gegeven en was daarom en om nog andere oorzaken in ongunst bij de Zweedsche Grooten geraakt. Deze hadden toen Albrecht, zoon des Hertogs van Mecklenburg, in het land genoodigd en in 1363 tot koning uitgeroepen. Albrecht nu, om zich staande te houden, had niet alleen de hulp zijns vaders noodig, maar zocht ook onderstand hier te lande. In 1365, den 25 Julij, schonk hij groote voorregten aan al de Hollandsche steden,

bijzonder aan Amsterdam, welke hem in den oorlog hulp zouden verleenen. Albrecht slaagde er werkelijk in Schoonen ten minste gedeeltelijk te veroveren (1). Of deze vorst nu ook te Maastricht hulp gezocht en gevonden heeft, en door de verleende voorregten den bloeienden handel der oude Maasstad naar Schoonen heeft gelokt, dan wel of dat handelsverkeer, volgens onze bovengemelde veronderstelling, reeds vroeger bestond, is ons onbekend; doch zoo veel is zeker, dat hier nog vóór het einde der veertiende eeuw handel op die kusten werd gedreven. Dat die handel nog al belangrijk is geweest, meenen we te kunnen afleiden uit de omstandigheid, dat hij aanleiding gaf tot het vormen van een handelsgezelschap, waaronder wij personen van de aanzienlijkste familiën der stad aantreffen, en 't geen bij het ophouden van zijn bestaan als handelsvereeniging niet minder dan ongeveer honderd tachtig personen telde (2).

Die vereeniging, *de Schoensche Verderen* (de vaarders op Schoonen) genoemd, had zich volgens het vroom gebruik dier dagen tot patroon gekozen St. Alof, Koning van Noorwegen, die in 1030 den marteldood gestorven is, -en wiens feestdag den 29 Julij gevierd wordt.

De heilige Alof, ook wel Olof, Odulf en Adolphus genoemd, werd vroeger hier te lande zeer vereerd. Te Amsterdam, waar hij beschermheilige der zeevaarders was, bestond eene kapel aan hem toegewijd, die door de noordsche handelaars en zeelieden druk bezocht werd (3).

Het doel der *Schoensche Verderen*, was, zooals we reeds zeiden, het drijven van handel op Scandinavië, en meer bepaald op Schoonen in Zweden. Men voerde laken,

(1) Zie J. Wagenaar: *Beschrijving van Amsterdam* I, 124.

(2) Zie bijlage I.

(3) J. Wagenaar l. c. II, p. 95.

Schoensche lakens, uit en bragt haring, *Schoensche herinc* op de terugreis mede.

In een raadsbesluit van den 13 Februarij 1391 vinden wij de eerste melding van de vaarders op Schoonen. Er werd toen bepaald, dat de *Schoensche verderen*, die van vreemde lieden haring kochten, dien haring afzonderlijk moesten leggen en niet bij haring, dien zij van Schoonen gebragt of van poorters gekocht hadden (1).

Den 1 Februarij 1395 werd voorgeschreven, aan de tonnen, waaruit andere dan *Schoenschen herinc* verkocht werd, een groenen palmtak te steken, opdat eenieder den visch zou kunnen onderscheiden. Wie anderen haring tusschen den *Schoenschen* verkocht, of den palmtak niet goed zichtbaar uitstak, verviel in eene boete van een gouden Peter; de eene helft voor burgemeester en gezworenen, en de andere helft voor den *opsleger* van den haring, die met de handhaving dier bepaling was belast. Tevens werd nog op gelijke boete en verbeurte van den visch bepaald, dat men dien haring nergens anders mogt te koop stellen dan op de brug (de Visschermaas). Een paar jaren later, den 27 October 1399, werd zelfs verboden te Maas-tricht anderen dan *rechten Schoenschen herinc* in veiling te brengen, op boete van twee pond zwart.

(1) In den jore vander geboirt onse heren duisent ccc ende xci des xiiij daghes in februario so wart vytgedraghen ouermits die burgermeyster, gesworen ende gemeynen raet der stat van Tricht gemeynlic, dat so we vanden Schoenscheverderen tieghen vrende luide heringe ghilt, de sal denen heringe alleyne leggen, niet onder hering, den he van Schoenen bracht hedde of weder porter gegholden; ende we hij tieghen dede sal verboren den heringe.

Ouch is ouerdraghen, dat ygelic last herings, dee gegholden is te lieueren, geslaghen ende gesat is op XXXV dobblen mottoenen te talen te poesschen neest comende; ende die ghene, die herinc schuldich sijn te lieueren ende neit verborgh en hedde, die solen honre wederpartien wale verborghen dat gheit te poesechen te talen als vorse. of des die partie gesynt. Zie het Lang verdragboek.

Voor den haring, — wij zeiden het zooeven — dien *de schoensche verderen* terug bragten, voerden zij laken uit; de raadsbesluiten dier dagen bevatten verschillende bepalingen betreffende 't vervaardigen der *schoensche lakens*.

Zoo werd den 2 September 1399 aan de Gewantmakers (Lakenwevers) toegestaan, voortaan tot het vervaardigen der voornoemde lakens alle soorten van wol te gebruiken, uitgenomen *schotsche, twescherige en westveelsche wolle*. Verder werd bepaald, dat men die lakens met een atzonderlijk teeken zoude merken, en dat de Gewantmakers met de Verwers, de Volders en *de Schoensche Verderen* zamen zouden beraadslagen en ordonnantiën maken ten einde de stad haar goeden naam en faam mogt blijven behouden.

De voorschreven bepaling op het gebruik der wol werd den 24 November 1411 in zoo verre gewijzigd, dat toen het gebruik van Schotsche wol vergund werd, doch alleen voor laken, dat men naar Schoonen of andere plaatsen over zee uitvoerde. De Gewantmakers moesten bij eede beloven deze vergunning niet te zullen overschrijden, en van schotsche wol geen laken te zullen maken om dat elders te verkoopen. Deze bepaling werd den 22 October 1414 bevestigd.

Steeds er op bedacht om den roem van het Maastrichter fabriekaat te handhaven, bepaalde de Raad nog den 22 Junij 1416, dat de Vaarders op Schoonen bij Maastrichter *Schoensche* lakens of half lakens geene vreemde *Schoensche* lakens zouden mogen pakken (besloen), maar dat deze atzonderlijk gepakt en ook in Schoonen afzonderlijk te koop gesteld moesten worden, alweer op boete van een gulden peter voor ieder laken. Deze bepaling betrof eveneens de kooplieden, die *Schoensche* lakens naar Brugge, Antwerpen of elders ter markt voerden.

Dat, toenmaals althans, de Maastrichtsche kooplieden de markten in Schoonen nog persoonlijk bezochten, blijkt uit een Raadsbesluit van den 23 Julij 1414, waarbij met Bartholomeus van Solts overeengekomen wordt, dat deze *na dieser schoenscher reysgen niet meir t Schoenen* varen en zal, maar te Maastricht zal blijven om daar het ambt van Stads chirurgijn uit te oefenen. Of echter in lateren tijd de *Schoensche Verderen* nog naar Schoonen trokken, hebben wij niet kunnen ontdekken. Waarschijnlijk is de onrustige toestand, waarin Scandinavië in de vijftiende eeuw verkeerde, niet zonder invloed gebleven op het handelsvertier. De Unie van Calmar toch, in 1395 gesloten, was slechts van korten duur, en werd gevolgd door langdurige en bloedige twisten, omstandigheden zeker niet geschikt om vreedzame kooplieden tot het bezoeken dier gewesten uit te lokken. Voegt men daarbij, dat de in bloei en magt toenemende Hanzesteden de mededinging voortdurend moeilijker maakten, dan laat het zich begrijpen dat de *Schoensche Verderen* hunne waren niet meer in Schoonen zelf, maar liever te Frankfort, Antwerpen of Brugge trachtten af te zetten. Dat echter in de tweede helft der vijftiende eeuw te Maastricht nog steeds *Schoensche* lakens gemaakt werden, blijkt uit een Raadsbesluit van den 8 December 1456, waarbij, in een twist tusschen de Volders en de Gewantmakers, de werkloonen van eerstgenoemd ambacht voor het vollen van *voeder, witte* en *Schoensche* lakens, van twaalf op veertien boddregers werden gebragt; en uit een ander besluit van 18 October 1462, waarin bepaald werd, dat men van *nederlensche wolle* geen ander laken mogt maken dan *voeder* en *Schoensche* lakens.

Na dien tijd vinden we geen melding meer gemaakt van de *Schoensche Verderen* of *Schoensche lakens*. Wij vermoeden dat aan dien handel de genadeslag is toege-

bragt door de Luiksche en Geldersche oorlogen, ten gevolge waarvan, op het einde der vijftiende en in 't begin der zestiende eeuw, de omstreken der stad zoo onveilig werden gemaakt, dat de burgers zich vaak niet buiten hunne vesten durfden begeven.

Op een desbetreffend voorstel van den Raad nam dan ook *de Broederschap der Schoensche Verderen* het besluit, zich als handelsvereeniging te ontbinden. Den 6 Augustus 1525 vergaderden de leden in het Kapittelhuis van het klooster der Predikheeren; en stelden in overeenkomst met den Raad de voorwaarden vast, waarop zij de aan het gilde toebehoorende goederen en renten aan de stad wilden overdragen. Die voorwaarden komen hierop neer (1):

De Broederschap zoude blijven bestaan, zoo als zij tot toen bestaan had, met dien verstande, dat, zoo een der leden kwam te sterven, alleen de *oudste zoon* het lidmaatschap zoude erven, wat aldus van graad tot graad zou voortgeplant worden. De weduwen echter, zoo werd bepaald, zouden haar leven lang de voordeelen, aan het lidmaatschap verbonden, blijven genieten. Het lidmaatschap zoude voortaan niet meer voor geld of geldswaarde te verkrijgen zijn; en aangezien, zooals wij daar even zeiden, alleen de *oudste zoon* het lidmaatschap kon erven, met uitsluiting der overige zoons en van de dochters, moest het getal der leden geleidelijk verminderen, en daarmede ook de lasten, die de stad op zich nam. Voor de goederen en renten namelijk, die aan de stad door het gilde werden gegeven, nam deze de verplichting op zich, aan de Hochter- (Bosch-) poort een bolwerk te doen bouwen, zooals er reeds een aan de Tweeberger- (Brusselsche-) poort opgericht was: dit bolwerk zou ter

(1) Zie bijlagen I en II.

herinnering aan de Broederschap *der Scoenverderen bolwerck* genoemd worden.

Verder zoude de stadspaymeester jaarlijks St. Alofsdag plegtig in de kapel van den H. Geest doen vieren; beginnende op den vooravond van het feest met de vespers en completen, en den volgenden dag, de metten, prime, tercie, sexte, noene, de H. Mis en tweede vespers, alles met gezang; en den dag na het feest, een jaargetij met eene zingende mis en twee leesmissen voor de afgestorven leden van de Broederschap doen houden. De overgebleven leden en de regthebbende weduwen zouden verplicht zijn de Mis op St. Alofsdag en het jaargetij bij te wonen, of zich bij wettige verhindering te doen vervangen. De »stadspaymeester» zoude hun dan telkens de helft der hun verschuldigde *schoensche weggen* uitdeelen, die hij tot dat einde moest doen bakken, zes van het vat tarwe.

De paymeesters zouden steeds bij het aanvaarden van hun ambt zweren, deze verschillende bepalingen trouw te zullen vervullen.

Om aan een en ander de hand te houden moesten de leden van de Broederschap jaarlijks op St. Alofsdag, na de H. Mis, in de Kapel van den H. Geest iemand uit hun midden tot meester der Broederschap verkiezen.

Deze verschillende bepalingen werden, den 7 Augustus 1525, door den Raad bekrachtigd, die den Burgemeester Remigius Prent en Christiaan van Gangelt benoemde om de verkooppenningen der gildegoederen in ontvangst te nemen, en deze ten behoeve van het aan te leggen »Bolwerck der Schoensche verderen» te besteden. De leden van de Broederschap legden nu achtereenvolgens, in persoon of door hunne gemagtigden, ieder afzonderlijk de verklaring af, dat zij in de overeenkomst toestemden (1),

(1) Zie bijlage I.

en den 13 November werden door den Raad aan de Broederschap bezegelde brieven verleend, waarin al de door ons aangehaalde bepalingen waren opgenomen (1).

De veiling der goederen van de *Schoensche Verderen* schijnt spoedig te hebben plaats gehad, want reeds den 25 September werden aan Burgemeester Remigius Prent 10 roeden land van die broederschap verkocht, gelegen *boven dye Wingarden, boven die Oo* (buiten de Boschpoort), en nog drie roeden *int Kauwenberch velt uutschietende op die grcte soe* (2).

Ook met het bouwen van 't bolwerk der »Schoensche verderen» werd onmiddelijk een aanvang gemaakt. De Raad liet een vreemden bouwmeester uit Maeseyck komen om met Burgemeesters, gezworen en eene tot dat doel benoemde commissie de plaatselijke gesteldheid te onderzoeken, en er werd besloten het bolwerk aan te leggen *boven Hochterpoent ter plaetze ende soe hoege als der graeue gevordt is* (3).

Het bouwen van het bolwerk onderging eenige vertraging, doordien de stad in twist geraakte met het Kapittel van St. Servaas over het uithalen der Sichener mergelsteenen, waaruit het bolwerk zoude opgetrokken worden. Daar de stad zich niet met het kapittel over den doortogt door diens groeven kon verstaan, was zij verplicht zelf eene groeve te openen om onder de landen, den H. Geest toebehoorende, te komen. Onderhandelingen door de stad met zekeren Jan Bevers en de Armentafel, den Grooten heiligen geest, gevoerd, tot verkrijging van de noodige landerijen, en over de voorwaarden van ontgin-

---

(1) Zie bijlage II.

(2) Zie Raadsverdrag van den 25 September 1525.

(3) Id. van den 18 December 1525.

ning der groeve, werden met den gewenschten uitslag bekroond (1).

Hoewel het werk verder geen uitstel schijnt te hebben geleden en er geen redenen zijn om aan de voltooiing ervan te twifelen, vinden wij echter *het Bolwerk der Schoensche Verderen* later nergens genoemd; misschien was het, tijdens de eerstvolgende ordonnantie op het bezetten der walmuren, in Februarij 1528 vastgesteld, nog niet klaar, en later vinden wij dergelijke ordonnantiën niet meer, en treft men de namen van torens en bolwerken in de raadsbesluiten veel zeldzamer aan.

Behalve het bouwen van een Bolwerk had de stad nog de verplichting op zich genomen, jaarlijks in de kapel van den H. Geest het feest van St. Alof plegtig te vieren, en bij die gelegenheid aan de gerechtigden voor de vroeger door hen genoten renten een paar koeken uit te deelen.

Uit het Raadsbesluit waarbij de overeenkomst met de *Schoensche verderen* werd vastgesteld, en waaraan deze, ieder afzonderlijk, hunne goedkeuring hechtten, blijkt, dat de broederschap toenmaals uit ongeveer 180 leden bestond (2). Dit getal zou door de voor Maastricht zoo gunstige bepaling, dat alleen de *oudste zoon* het lidmaatschap zoude erven, gaande weg verminderen. Denkelijk was het getal der gerechtigden op de St. Alofskoeken dus eene halve eeuw na het sluiten der overeenkomst al eenigzins atgenomen; de weduwen of relictæ b. v. waren hoogstwaarschijnlijk geheel van de lijst verdwenen. Een enorme verandering werd echter

---

(1) Zie een uitgebreid relaas van den twist met het Kapittel en der gevoerde onderhandelingen in het Register der Raadsverdragen van 1521—1527 folio 245.

(2) Het getal leden, die de overeenkomst met de stad aannemen is, 182 doch eenige personen zijn dubbel ingeschreven. (Zie de lijst aan het slot van bijlage I. De volgnummers, die daarop voorkomen, zijn door ons gemakshalve bijgevoegd).

door de beroerten van 1567 en 1576 en het beleg van 1579 te weeg gebragt:

Vele *Schoensche verderen* hebben toen misschien het leven verloren of de stad verlaten, of wel hebben bij gebrek aan bewijsstukken of om het gering bedrag der rente hun regt niet meer doen gelden. Zooveel is zeker dat op de stadsrekening van 1590 tot 1591, de oudste die ons is overgebleven, en waarin de toen bekende geregtigden bij name genoemd zijn, slechts 32 personen voorkomen. Het schijnt dat er echter toen nog meer bestonden: want in de door ons aangehaalde rekening had men bepaald, dat de namen dergenen die hun regt op de St. Alofskoeken konden bewijzen, daar bijgevoegd zouden worden. Dat dit werkelijk door een groot aantal is geschied, meenen wij hieruit te mogen afleiden, dat, terwijl op de rekening van 1590 tot 1591 slechts 39 gulden en 12 stuivers brabantisch worden uitgetrokken, het daarvoor bestemde bedrag op de eerstvolgende rekening, die ons rest, van bijna eene eeuw later (1684), nog een veel grootere som, namelijk 52 gulden en 4 stuivers beloopt. Daaronder zijn echter een gulden voor den stadsbode en twee flesschen wijn voor den peymeester, die de distributie verrigten, mede begrepen. Het aantal gebruikte vaten graan of het aantal paren koeken staat noch in deze, noch in de volgende rekeningen vermeld. Het laatste door ons opgegeven cijfer, van 52 gulden en 4 stuivers, bleef, hoewel het getal leden voortdurend afnam en dus de werkelijke uitgaven voor de koeken steeds verminderden, door al de opvolgende paymeesters behouden, tot dat in 1760, de toestand der stadsfinantiën bezuinigingen noodzakelijk gemaakt hebbende, de Commissarissen Deciseurs M. Graaf de Geloës en Quarles, F. A. Graaf de Mean en P. J. van Brakel, bij reces van 9 September van voor-

meld jaar, bepaalde dat : »Mede bevonden hebbende in »de Stads Reeckeninge de distributie der Donderkoecken »off St. Annaweggen, waarvan niemand deselve trekkende »genot off voordeel bij nae is genietende, en nogtans al »eenig voordeel aen de stadsfinantie is toebrengeende, »waeromme wij mede gestatueert hebben, dat voor het »toekomende de distributie derselve Donderkoecken en »St. Anna'sweggen niet meer sal gebeuren, maer dat de »respectieve Paymeesters jaerlijcx tenselven daege gehou- »den sullen wesen aen de respectieve weeshuizen in gelde »te betaelen de valeur der Donderkoecken en aen de »resterende drij a veer borger de St. Annaweggen in »natura of in gelde”.

Dit besluit van de Heeren Commissarissen Deciseurs eischt eenige ophelderingen, Zooals men ziet wordt eerst gesproken van »Donderkoecken off St. Annaweggen”; later van »Donderkoecken en St. Annaweggen”. Deze laatste lezing is de ware. De donderkoecken of donderkoekjes waren van de St. Anna- of eigenlijk St. Alofskoecken of weggen geheel verschillend. Het waren, althans in den laatsten tijd, *kleine ronde koekjes* waarvan het stuk 2 oort kostte, en die te Maastricht bij gelegenheid van den Wittendonderdag waaraan zij hun naam ontleenden, gebakken werden; sedert ongeveer eene halve eeuw is dit in onbruik geraakt. De stad liet jaarlijks eene hoeveelheid dier koeken bakken om aan de stadswerklieden en weeshuizen ten geschenke te geven.

Reeds in de stadsrekening van 1590 tot 1591 wordt van die uitdeeling als van eene oude gewoonte gesproken (1).

(1) Item betaelt aen Neesken beekers van den witbrood ofte koecken voor de arbeyders ende anderen op Wittendonderdagh nae der alder gewoonte iii g viij st. br. *Rekening over het jaar 1590—1591, 15 pey begonnen den 8 April*

De uitdeeling der Donderkoeken aan anderen dan aan de weeshuizen werd door de Commissarissen afgeschaft, en eveneens de uitdeeling der St. Annakoeken, zooals toen de »weggen», die de stad aan de Schoensche Verderen moest uitdeelen, verkeerdelijk genoemd werden. In het verloop der eeuwen toch was de wijze van ontstaan der uitdeeling dier koeken geheel in het vergeetboek geraakt, en daardoor zoowel de naam van het gilde als die der koeken geheel verbasterd. Van *Schoensche verderen* was het in de paymeesters rekening van 1590 tot 1591 *Schoenste verders* geworden. In die van 1684 heet het *Schoenvaeters* en later *Schoonvaders*. In de rekening van 't jaar 1684 wordt de uitdeeling vermeld te zijn geschied op *St. Alofsdach*, doch die nu op den 18 Julij geplaatst is. Zoo blijft het tot in de rekening van 1729 tot 1730, wanneer *Sint Adolfsdag* wordt aangegeven op den 10 Julij. In de rekening van 1736—1737 veranderen de koeken plotseling van naam en heeten »*Sint Anneweggen*», een naam, welken zij voortaan zoowel in de stadsrekeningen als in den mond des volks behouden hebben.

In het door ons aangehaald besluit der Commissarissen Deciseurs van 9 September 1760 hebben wij gezien, dat in het vervolg de uitdeeling der weggen of koeken in natura of in geld aan de drie of vier toen nog bestaande gerechtigden zou geschieden. Uit de rekening van 1760 tot 1761 blijkt, dat toen nog drie familiën bestonden, waaraan een bedrag van vier gulden en tien stuivers wordt uitgedeeld. — Zoo blijft het tot 1786—1787; de rekening 1787—1788 ontbreekt, en in die

---

tot den 21 April. Op de rekening over het jaar 1690—1691 wordt voor *Donderkoeken* uitgetrokken 44 gulden. Op die van 1724—1725 voor *Donderkoeken en Mee* aan de Weeshuizen, 88 gulden. In latere jaren steeds ongeveer 50 gulden.

van 1788—1789 wordt aan *twee* nog overblijvende familiën drie gulden uitgedeeld.

Dit aantal gerechtigden en gelijk bedrag blijft behouden in de stadsrekeningen tot aan die van 1792—1793. Uit de rekening van 1793 tot 1794 zou men moeten afleiden dat toen slechts *éene* familie, van *de Schoensche verderen* afstammende, meer bestond; want hoewel gezegd wordt dat de uitkeering »aan de *twee* nog resteerende families in plaats van St. Anna weggen, volgens Resol van Haar Ed. Mogende van den 9 September 1760” plaats heeft, wordt toch slechts de helft van het vroeger bedrag, namelijk 1 gulden, 10 stuivers uitgetrokken.

Op de rekening van 1794 tot 1795, de laatste waarop van de St. Annakoeken melding is gemaakt, staat eveneens 1 gulden en 10 stuivers brabantisch voor memorie uitgetrokken, zijnde dat jaar geene renten betaald.

Welk was nu dit laatste lid der Schoensche verderen? Volgens de overlevering was het de geachte familie Hupkens, en het volgende kan misschien tot bevestiging daarvan strekken.

Onder de personen, die in 1525 de overeenkomst met de stad inwilligden, vinden wij een Jan en een Lambrecht Hoepkens, en in de rekening van 1590—1591 Johan Hubkens alias Jan Heuten vermeld. Nog vonden wij, onder de reeds in het begin dezer eeuw en ook nu nog door de stad verschuldigde renten, er *éene* van slechts *f* 0.85, staande eerst ter name van den heer Griffier en later van diens zoon, den heer D. E. Hupkens, Notaris. Van deze rente, die, bij koninklijk besluit van den 2 September 1817, betaalbaar werd gesteld met *f* 0.64 is de herkomst niet bekend. Zoude die ook van de St. Anna- of liever St. Alofskoeken kunnen voortkomen?

Wat hier ook van zij, wij meenen genoegzaam bewezen te hebben dat de uitdeeling dier koeken een geheel an-

deren oorsprong heeft dan de overlevering daaraan toeschreef; dat die uitdeeling niet aan sommige familiën geschiedde, omdat het de eenige zouden zijn die nog van vóór het beleg des jaars 1579 waren overgebleven, maar omdat ze de eenig overgebleven afstammelingen waren van den oudsten zoon der toenmaals nog bestaan de »*Schoensche verderen.*” Dus ook dit argument, als men het een argument zou kunnen noemen, voor de uitmoording van Maastricht door de Spanjaarden, moet geheel vervallen.

H. P. H. EVERSEN.

BIJLAGEN.

I.

Op maenlach, VII augusti anno XV° XXV, waert verdraegen inden gemeynen Raet, soe die meisteren ende bruederen der bruederscappe van den scoenverderen opten seesden daechs dyss seluen moents jn dat cloester te prekeren, jnden capittel huyssche, versament synt gewest ende aldaer belieft hebben, geaccordeert ende jngegangen sijn, datmen allen alsullicker erfstaete, als die bruderscappe voerse heet, soe woe ende ter wat plaetzen die gelegen is, daervan nyet vytgescheiden, ten hoechsten prijse ende met proclamation vercoupen sall, om met den pennynge daer van comende eyn bolwerck van siechgeneren aen Hochter poorte aen te leggen ende te volmaken, jn alsullicke gestalt ende gruetden als dat bolwerck aen twemberger porte js, ter ewiger memorien der bruderschap voerscr.; ende tselve bolwerck sall genoempt werden »der scoenverderen bolwerck», behaluen allet et met condicien et fuerwarden hijr naevolgende gespecificiert in desen ouch gehalden te werden; dat men daeromme in naeme der stat dat belieuen ende accort der bruederschaep voerscreven met ouch die fuerwarden ende condicien, als hijr nae verclert werden, aennemen, achtervolgen, doen ende alsoe onverbroekelick onderhouden sal.

Teweten inden yersten dat die bruederschaep voerscreven sien ende staende bliuen sal gelick die nu ter tyt is, datz te weten, wanner ymant vanden bruederen voerscreuen stierft ende mans geboirte achterliet, dat die selue mans geboirte, teweten der altste soen, alsdan brueder der voers bruederschaep sal sin, ende alsoe altyt van graet te graet opten alsten soen aen te steruen, ende anders op die vrouwel, geboirte neit; behaluen altyt der weduwersse des affliuigen haere toechte. Ouch en salmen van nu vortaen neit meir ymantde om ghelt of geltzerde in die bruederschaep voerg aennemen, die deylechtich sin sal off portie hebben aendie renten der bruederschaep

voerg, dan men sal die scoensche weggen laeten versteruen tot profyt van der stat wy voerscr steit.

Item dat der paymeister vander stat, nu siende ende naemoels wesende, joerlixs die feste van sinte alouff patroen der bruederschaep voerscreuen sal doen halden inder capellen des heyligengeist met der yerster vespere, complete ende daer nae opten daech des patroens die myetten, preyme, tercië, sext, noene, misse ende die twede vespere, allet in ende met sange, ende daer nae des anderen daechs nae den fest daech dës patroens eyn joergetyt met eynre seingender missen ende twe lese. missen voer die zielen der affliuigen bruederen ende weduwerssen der voerscreuen bruederschappen aldaer ouch, ende op die tyden voerg, te weten te mysse tyde van sinte alouff ende joergetyde wy voerscr steit, die bruederen ende weduwersse voerg comen ende honne gebeth ende offerhande doen, sullen. Ten weir dan saeke dat si wettige onscholt hedden ende neit en kunten gecomen, ende alsdan sullen sy ymant van honnen wegen aldaer schicke ende senden opte verbueren alsdan hoen porcie vanden weggen, diemen alsdan geven sal.

Ende sal ouch der paymeister voerg voer die werde vanden renten der bruederschaep voerscreven, ende soe voel ende hoeghe als die nu ter tyt gedreicht ende in behoef der stat ende des bollwercks wye voers steit gelaeten, sculdich ende gehalden sin alle joer die weggen doen te backen ende den bruederen ende weduwerssen wye voers steit te geven ende te deylen, die eyn heltsiet daer van op sinte alouffen daech ende die andere heltsiet des anderen daechs daernae opten daech des joergetijt allet wanneer die myssen vuyt sullen sin ende inder capellen voerg.

Inde om dit wye voerscreven steit te bath te onderhouden soe sullen die paymesteren van nu vortaen op sinte remeis daech ten heyligen sweren die officien te doen halden ende die weggen te deylen ende te distribueren wye voerscreven steit. Ende daer by soe sullen die bruederen voerg. alle joer op sinte alouffs daech inder capellen voerg nae die misse eynen van honnen bruederen tot eynen meyster derseluer bruederschaep kiesën, om hyden seluen meister ouch te bath te

helpen verfuogen , dat tgensvuer verhaelt steit gehalden ende onderhalden sal werden.

Inde van allen tgens voerscreuen steit soe sal die stat der bruederschaep voers brieff ende siegel geuen.

Inde desen achtervolgende soe sint gekoeren inden gemeynen raet ende geordinert mesteren remeys prent ende kerst van gangelt burgermesteren van die penningen voerg te ontfangen ende tot den holwerck voerscreven te bekeren.

Insgelicken soe sint die selue burgermesteren gekoren ende geordinert om die penningen van den gedeputerden der lotterien ouch in behoeff der stat te ontfangen ende in bewarenisse te halden. (1)

Inde hyr nae volgen die scoenverderen met namen ende toenamen, die particulaeriter coram prent, magistro, Nyss, Herckenroede et Conynck, juratis, primo augustj a^o XV° XXV, geconsentiert et belieft hebben, datmen dat erue, den scoenverderen tuebehoerende, sal moegen bekeren ende beleggen tot orbaer ende in behoef der stat mueren ende torne, byalsoe datmen die fest van sinte alouff ende eyn joergetyt joerlixs halden ende onderhouden sal, ende datmen van nu vortaen egeyn scoenverderen aen nemen en sal, dan die weggen sullen versteruen vanden eyne opten anderen als gewoonlick is; ende der paymester in name der stat sal allen tgens voers steit vuytreyen ende geuen soe varre die renten der bruederschaep voers strecken ende vermoegen sullen, ende daer van goede rekenschaep doen etc.

1. reyner conynxs.	6. peter tilloye.
2. liebrecht kerstgens.	7. cloes, inden witten wint.
3. mester cloes scruers.	8. anthonyss van muysbach.
4. peter nyss, senior.	9. joris van thoeren.
5. augustin stueter.	10. andries van palant.

(1) Zie H. P. H. E. *De eerste Stadsloterij te Maastricht in 1526 in het jaarboekje voor Limburg.* Maastricht 1873.

11. mester stass van elderen.	43. peter tants.
12. her peter braetz, scepenen.	44. frans kempener.
13. gereeth haemeker.	45. jannes mouls.
14. jan prent.	46. lambrecht sanders.
15. jacob scaefries, senior.	47. jan hoepkens.
16. kerst van eelen.	48. lenart van malle. Relatu craechs.
17. mathys mynckeler, senior.	49. jueken lieben, volre. Relatu craechs.
18. jan hex, boede.	50. jan hanemans. Relatu vxoris partis.
19. jan bastin.	51. catrin spex, vidua.
20. her mathys van heze.	52. sanna loeresse, vidua. Relatu nyss jurati.
21. daem van eelen.	53. relicta henrici simons. Relatu nyss jurati.
22. peter heytenrixs.	54. jan doilman, inder wingartz- ranek. Relatu Capuyn.
23. merten van ytteren, senior.	55. leo muntmeester.
24. gereeth hameker, commissaris (1).	56. her jan van eynatten, scepen- nen; by alsoe datmen met den gelde daer-van comende aenleggen ende volmaken sal eyn scoen, sterck bol- werck aen hoechter porte. Daer inne die gemeyne bruederen naederhant ouch consenterde nae luyde den verdraege voer gespeci- ficert.
25. peter proenen.	57. jacob van buel, senior.
26. jan koenen, inde rennenberch.	58. daem van der haegen.
27. ghiel van mersen, senior.	59. peter pierkens.
28. houb wynantz. Relatu johan- nis fratris suj.	60. lambrecht sillers.
29. jan van gremmye.	61. goert strickarts, commissaris.
30. philips van linde.	
31. aert thees, senior.	
32. jan reynartz.	
33. ruth filis.	
34. jan filis.	
35. jan haegens, in den ketel.	
36. cloes wynantz, bruwer.	
37. willem doelman	
38. jacob vlemynck.	
39. herb, inden gulden barde.	
40. henrick van anstenroede.	
41. pouwels dryess. Relatu craechs.	
42. jan raymeker, in die roystroet. Relatu craechs.	

(1) Zie n° 13.

62. jan vastrartz.
63. lenart frabben.
64. wouter raemaker.
65. andryess daems.
66. dierick huben.
67. vaes stroekens.
68. thonyss moers, senior.
69. loywich lamboye.
70. willem, inden bongart.
71. daem tantz.
72. vaes teumens.
73. goert lenssen, senior.
74. aert vincken.
75. peter proenen. (1)
76. thees van heze.
77. jan baertz.
78. jannes becker, cremer.
79. heynrick scellinx.
80. lambrecht houpkens.
81. gereth mengeler.
82. aert van scarne.
83. pouwels bruwers.
84. her cloes daems, scepenen.
    Relatu craichs nuncij.
85. reyner van meer. Relatu
    craichs nuncij.
86. lambrecht van malle. Relatu
    craichs nuncij.
87. jan dierixs. Relatu craichs
    nuncij.
88. vaes wangen. Relatu craichs
    nuncij.
89. cloes saelen. Relatu craichs
    nuncij.
90. pouwels dryess. (2) Relatu
    craichs nuncij.
91. jan bartz. (3) Relatu craichs
    nuncij.
92. jan raemaker.
93. nael massis, vidua. Relatu
    herckenroede.
    Coram prent, magistro, et
    lamboye, jurato, soe heb-
    ben dese naevolgende ouch
    geconsentiert, wy voers
    steet, 3^a augusti eodem
    anno.
94. lambrecht liebrichs, op die
    maeze.
95. sebastianus koenen.
96. daem, int horn.
97. thoenis van den dicke. R.
    patris sui sartoris.
98. dryess craichs.
99. merten marsiels.
100. jan van sint peter.
101. lenart van mersen.
102. jan daemen.
    Coram magistro prefato et
    conynxs, jurato, 6 augusti
    consensierunt vt supra isti
    sequentes.
103. dierick van beke.
104. merten van den vels.

(1) Reeds genoemd onder n° 25.

(2) Reeds onder n° 41 genoemd.

(3) Waarschijnlijk dezelfde als Jan Baertz, (zie n° 77).

105. kerstgen engelen.
Coram prent, magistro, xix
augustj, consencierunt.
106. jan mees, inder borch, com-
missaris
107. steuen, inden poes.
108. lenart van oetheren.
109. goert van raye, te monte-
naken.
Coram prent, magistro, xxiiij
augusti a° xv° xxv, simili
modo consencierunt.
110. houb van wezet.
111. ruth raemeker.
112. ghyss van beek, als scoen-
verderen ouch consen-
tyrnt
113. jan van gangelt.
114. peter, inden gulden baerde.
115. franss van wezet.
Simili modo relatu capuyn
consencierunt.
116. jacob kemerlinck.
117. jan, in den aer.
118. jan, in die leirsse.
119. willem van linde, huedemeker.
120. her peter van oersbeeck.
121. servaes van herckenroye.
Simili modo heft geconsen-
teert.
122. henrickx huys^e van vall
ende heft gesproeken voer
haeren soen.
123. everart borman consentijt.
synt peters.
Simili modo consentijt.
124. lieben van lanaeken, laeken
scherre.
Coram print etiam.
125. johannes de bodingen con-
sentijt.
Simili modo hebben deze
nae volgende personen,
scoenverderen, geconsen-
tert, nae begrepe der ordi-
nantien, den xxv daech
augusti a° xv° xxv, relatu
hexs famuli opidi.
126. willem meijers te weset.
127. jan rossee.
128. jan renparts.
129. jan hexs boede. (1)
130. jacob liebens.
131. reyner baetzen.
132. kerst engellen. (2)
133. jan van lanaken.
134. vaes menten.
135. jan tueteliers, soen.
136. jacob quynckartz, junior.
137. joeris engellen.
138. peter engellen, bruweer.
139. meyss meyss.
140. merten maens, soen.
141. grussker theumens.
142. aert hoegeers, soen.
143. ernout luechtemeker.

(1) Reeds genoemd onder n° 18.

(2) Waarschijnlijk dezelfde als kerstgen engelen, onder n° 105 genoemd.

144. thees van heze. (1)	160. peter poes, soen.
145. lieben van lanaken, schere. (2)	161. wolff der volre.
146. jan beelt.	162. heyn koixs.
147. simon greuen.	163. aert paes.
148. peter mouartz.	164. loijss van mechelen.
149. houb sips.	165. merten gielen.
150. jan van peer.	166. merten thees te wyck.
151. jan nouween, veruer.	167. mathyss gruysen.
152. willem van boeler.	168. willem, aen den puth.
153. jan van sinte peter. (3)	169. dryess olislegers.
154. lambrecht noutmans.	170. nyss schillincs.
Simili modo hebben deze	171. heyneman loekens.
naevolgende scoenverde-	172. gereth keuben.
ren geconsenciert in dese	173. reyner, in die croene.
ordinantie, xxvij augusti	174. peter van spauween.
a° xv° xxv, R. hexs	175. jan koenen, veruer. (4)
nuncij.	176. jan van scarne.
155. jan van den bossche, in die	177. peter massis.
port van leuth.	178. peter ghielen.
156. tiel rauen.	179. gereth meyss.
157. goert hoens.	180. simon ketelbueter.
158. jan van neil.	181. jan baetzen.
159. herye van gerdingen.	182. heyn van den plasse.

II.

Opten seluen voerg̃ daech (op moendaech den XIIJ^e daech inden moent nouembris anno XVe XXV) soe waert ouch verdraegen inden gemeynen raet, datmen die ordinancie vanden scoenverderen sal halden, onderhouden, naegaen ende den gienen, die vanden guederen der scoenverderen gichte ende goedonge gedoen hebben, scaedeloess brieff vander stat wegen ende onder der stat siegel geuen gelick ende

-
- (1) Reeds onder n° 76 genoemd.
(2) Reeds onder n° 124 genoemd.
(3) Reeds genoemd onder n° 100.
(4) Misschien dezelfde als J. K. onder n° 26 genoemd.

alsoe die tenuer des seluen brieffs ende daer inne die ondinancie bescreuen staet alhyr op dit verdraech buyck geregistrert bescreuen steit volgende ende luyet aldus.

Wyr Burgermeesteren, geswoeren ende raet der stat van triecht met name meert montz ende liebrecht van schaluyn, burgermeesteren, willem raetz, daem tantz, peter heytenrixs, anthonyss van broemelen, jan vastrartz, jacob voichs, jacob van spauween ende franck vrintz, geswoeren, der seluer stat doen kont ende bekennen ouermytz desen onssen oepenen brieff ende dat met wille wetenen ende verdraege des gemeynen raets ende der ambachten gemeynlich, die daeromme ouch versament sint geweest, datmen die landen, renten, censen ende pechten, die die bruederschaep vanden scoenverderen der stat van triecht joerlixs ende erflich gelden hebben, met proclamacien ende kyrcken geboeden vercoupen sal op tijt ende genoemptden daegen, diemen daertue geordinert heeft, om voer die pennynge, comende van die erflichheit voerg, eyn groet, scoen holwerck van segeneren steynen aen hoechterporte aen te leggen ende te volmaeken, ende dat allet met wille, content ende belieuen der bruederschaep vanden scoenverderen voergenoempt, ouch met sekeren fuerwarden ende condicien daer van begrepen ende ingegangen, gelick die van punt te punt hyr nae bescreuen staen, ende gelick men die ouch opter stat verdraech buyck beuinden sal geregistrert te sin, in voegen ouch hyr naevolgende.

Te weten inden ersten, dat die bruederschap voerscreuen sin ende staende bliuen sal gelick die nu ter tyt is, datz te weten: wanner ymantde vanden bruederen voerscreuen stierfft ende mans gebuerte van hoem achterliet, dat die selue manss gebuerte, te weten der altste soen, nae doet des affliuige, alsdan brueder der voerscreuen bruederschaep sin sal ende alsoe altyt van graet te graet opten alsten soen aen te steruen ende anders op die vrouween gebuerte neit; behaluen altyd der weduwersse des affliuigen haere toechte. Ouch en salmen van nu vortaen nyet meir ymantde om gelt off geltz wert in die bruederschaep voerg. aennemen, die deylechtich sin sal off porcie hebben aen die renten der bruederschaep voergenoempt, dan men sal die scoencheweggen laeten versteruen tot profyt van der stat, wye

voerscreuen steit. Item dat der paymester vander stat, nu sinde ende naemoels wesende, joerlixs die feste van sinte alouff, patroen der voerscreuen bruederschaep, sal doen halten inder capellen des heyligengeistes met der erster vesperen ende daer nae opten daech des patroens, te weten den noegenendetwintichsten daech inden moent julio genoempt braemoent, die myeten, prieme, tercie, sext, noene, mysse ende die tweede vespere allet in ende met sange. Ende daer nae des anderen daechs des patroens eyn joergetyt met eynre sengender missen voer die zielen der affliuiger bruederen ende weduwerssen der voerscreuen bruederschaep; aldaer ouch ende op die tiden voergenoempt, te weten te mysse tyde van sinte olouff ende joergetide, wye voerscreuen steit die bruederen ende weduwersse voerg. comen sullen hoen gebeeth ende offerhande doen, ten weir dan sake dat si wettighe onscholt hedten ende neit en kunten gecomen, ende alsdan soe sullen sy ymantde van honnen wegen aldaer schicken ende senden om tgebeet ende offerhande te doen wye voers steit.

Item sal ouch der paymester voergenoempt in name der stat, voer die renten der bruederschaep voerscreuen ende in behoeff der stat ende des holwercks wye voerscreuen gelaeten, sculdich ende gehalden sin alle joere die weggen te doen backen, te weten vuyt ellicke vaet seesse paer weggen, ende den bruederen ende weduwerssen hoen gewoenliche ende geburliche porcie der selue weggen te geuen ende te deyen, die eyn heltsiet daer van op sinte olouffs daech ende die andere heltsiet des anderen daechs daer nae, teweten opten daech des joergetijtz, allet wanner die missen vuyt sullen sin ende inder capellen voerg die selue weggen te geuen, ende daer van ouch der paymeister alle joere inden gemeynen raet rekenschaep doen sal met namen ende tuenamen der bruederen ende weduwerssen, die die weggen sullen ontfangen hebben. Ende dat versterffenisse der weggen sal sin ende gescien tot oerber ende profyt vander stat, want nymant vande bruederen ende weduwerssen mee hebben en sal dan die gewoenliche ende geburliche porcie, wye voerse steit, ende alsullicke versterffenisse ende affliuigen der bruederen voergenoempt met namen ende tuenamen sal der paymester in name der stat ouch gehalden sin binnen sinre rekenschappe te specificeren. Ende om dit wye voerscreuen steit te bath te onderhouden soe sullen die bruederen voergenoempt alle joere

op sinte olouffs daech inder capellen voerg^{nae} die miesse eyn van honnen bruederen tot eynen meester der seluer bruederschaep kiesen, om hyden seluen meester ouch te bath te helpen verfuegen dat tgens voerscreue steit gehalden ende onderhouden sal werden. Ende des te meir sekerheit soe sullen burgermesteren, nu sinde ende naemoels wesende, in name der stat den paymeister, nu ouch sinde ende naemoels wesende, op sinen eydt beuelen jorlix die weggen te doen backen, die te geuen, dat officie te doen halden ende rekenschaep te doen, wye voerscreuen steit. Ende wantmen in desen die gewoenliche sitte daegen geseeten heet verwachtende der geboeden, die eyn ygelyck heet willen doen ende bieden, ende om den seluen, den die guederen met den meiste geboede verbleuen sin genoeg te doen dae met dat sy ende honne eruen nu ende ten naecomenden tyden versoercht ende verwacht sin ende bliuen moegen, soe est, datmen den seluen personen, den gienen, den die voerscreuen guederen alsoe met den meisten geboth verbleuen sin, gichtonge ende guetdonge doen sal voer allen bencken ende hoeuen daer die selue guederen op ende affgoen ende te recht behoeren. Dae van dat burgermesteren, geswoeren ende raet der stat van triecht, die nu sin ende naemoels comen sullen, in naeme der seluer stat den personen, die die selue gichtonge en guedongen vanden guederen der scoenverderen voerscreuen gedoen hebben off noch doen sullen, als met name willem van daelhem paymeister deser stat ende jan prynt als mester ter tyt der seluer bruederschaep voer hoen, honnen eruen ende naecomelingen ouer all kosteloess ende scaedeloess vander stat wegen halden sullen jngevalle off den seluen twe personen off eynigen van hoen off honnen eruen ende naecomelingen nu off ten naecomende tyden eynich beleet, hindernisse off scaede daer omme gedoen wuerde sonder all argelyst. Inde in orkonde der woerheit van allen tgens voerscr steit soe hebben wir burgermesteren, geswoeren ende raet der stat van triecht der seluer stat siegel ten saeken onder aen desen brieff gehangen; de gegeuen ende verleent is inden joere der saliger geboirte ons liefs heeren Jesu cristi doemen screff duysent vyffhondert ende vyffendetwintich den dertiende daech inden moent nouembris.

III.

Extract uit de Rekening van Marcielis Vrients Peymeester der stad Maastricht loopende van St Remeysdag (St. Remigius, 1 October) 1590 tot St. Remeysdag 1591.

f° 87.

Item die Broederschappe van den Schoenste veorders heeft jaerlix vallende op Sint Alloffs dach den xxvij July de paeren weggen hieronder genoempt coemende van den landen der voors Broederschappe toegestaen, ende by der stad ten voerdaegen vercocht. Succederende die selue weggen naer affluicheyt des verstoruen op den aldsten soen, ende den seluen defaelgerende oft sonder generatie steruende, veruallen der stad; sulcx dat broeder, suster ofte dochter daeraen nyet en heeft oft en erft dan alleyn der aldste soen, blyuende altoes de weduwe haer tocht besittende gelyck van aulds gewoonlyck. Ende der aldste soen succedeerende is schuldich dese weggen te verheffen, daeraff der Clercq van den peymeester t Register houdt, ende is schuldich van den Rechten voer t verheffen ofte relyff voor yder paer eenen Rosa geslaegen byden Cardinael vander Marck zeliger, daeraff de twee maecken eenen gelderssen snaphaen nu loopens gelts viij ($7\frac{1}{2}$) st. brb. (1) Ende zesse paer der voors weggen maecken off behooren vuyt te brengen een vaet terwen. »Ende is men der broederschappe noch schuldich de Jaeren 1576 totten jaer 1587 beyde incluis.» Ende de jaeren 88, 89 ende 90 syn hyde peymeesteren Geraerd Dries, Jenthis ende Meys betaelt, soo dat de resterende voorder jaeren metter stad moeghen geliquideert worden.

Ende heeft dese peymeester om dese leveringhe te doen gegolden xxiiij vaet terwen. Ende by Henrick van Jonckholdt becker te backen gesteldt yder vaet tott xxiiij str. brb. Den seluen Henrick tot behulp vanden backen betaelt ii gulden. Item voer t Recht vanden distri-

---

(1) Deze rekening is opgemaakt: in *brabantschen gelde tot twintig stuvers brabantz den gulden, van welcken den stuver tegenwoordelick maeckt vier stuver Triehtz, oft vier ort brabantz, ende eyn ort brabantz twelf myten ofte sestien fliguten.*

huteurs opden xxvii^{en}. Julij 1591 dese weggen vuytgedeylt hebbende voer vacatien ende costen betaelt' naeder alder gewoenten — Thien gulden br̄b. Is tzamen xxxix gulden xij st. brb.

Ende zoo dese Broederschappe seer is verstoruen duerende dese troublen is het Register vanden ghenen die sich hebben gepresenteert vernyewt, daeraff de naemen hiernae zijn volgende. Ende zoo wanneer eenighen voorder van dese broederschappe in toecommende tyden solden by brengen eenighen wettigen schijn daeronder te gehooeren, volgende den alden manualen, sullen alsdan geadeert worden om gelycke betaelinghe hen competerende te ontfangen.

Grooten Gracht.

1. Peter Massis der soen van Aelbert Massis . . . . . ij
2. Mechtild weduwe Jan Paes. . . . . ij
3. Lenardt Minckelaers . . . . . ij

Begaertstraet.

4. Nys Doelmans. . . . . ij

Holtmerckt.

5. Anna Wynandts weduwe in den Bruell . . . . . ij

Grachtstraet.

6. Guert Wolfs ii
7. Geet weduwe Seruaes Liebrechs ii

Lanx de Mase.

8. Mary weduwe Stoffelt inden Luchter . . . . . ij
9. Barbara weduwe mr. Pouwels Wynants . . . . . ij

Hoenre Straet.

10. Claes van Can. . . . . ij

Merckt.

11. Anna weduwe Johan van Eynatten . . . . . ij
12. Der Borgemeester Laurens Meys . . . . . vj

Munte.

13. Willem Raemekers . . . . . ij
14. Dierick van Kestelt . . . . . ij

Kerstmarckt.

15. Merten Maens . . . . . ij

Wolffstraet.

16. Dierick Heytenryx . . . . . ij

Pleyn.

17. Lysbeth weduwe Aerdt van Lanaken . . . . . ij

Visscher Maze, Holtmaze.

18. Lenardt Bor : Merssens soen . . . . . ij

19. Johan Hubkens alias Jan Henten . . . . . ij

Haefstraet.

20. Willem Boelre . . . . . ij

Steynen brugge.

21. Lemmen Coecken. . . . . ij

Silsrouwe.

22. Peter Nyssen Steynmetser . . . . . ij

Loerestraet.

23. Jannes van Ophem . . . . . ij

24. Goert Engelen. . . . . ij

25. Anna weduwe Peter Vastrarts. . . . . ij

Wyck.

26. Johan van Buell op den Veels . . . . . ij

27. Jan Olieslegers . . . . . ij

In St. Jooris straet in de Stadt.

28. Aerdt Peerkens ii

29. Broeder Jan van Gangelt te Predickheeren . . . . . iiij

30. Frans Renarts off syn soen. ii

Spaerenstraett.

31. Braetsken der soen van relictta frans frerix . . . . . ij

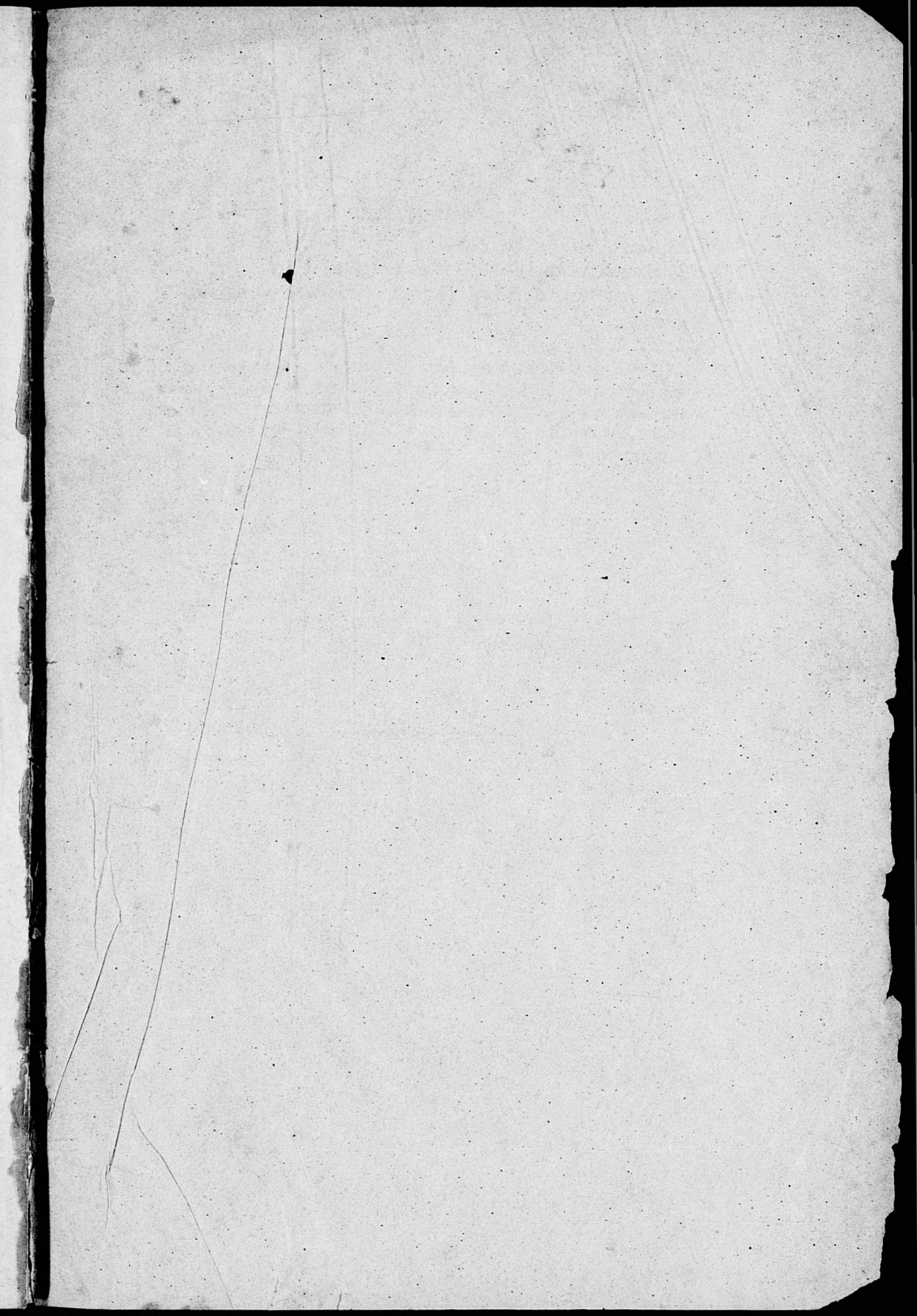
Buyten de Stadt.

32. Goert Brouwers St. Peters. . . . . ij
33. Lysbeth weduwe Peter Oersbeeck te Heer (1) . . . . . ij
De reste voor d'officiers, Magistraet ende stadt wercklyden als
gewoenlyck.

---

(1) Dat men niet alle namen dezer lijst onder die van 1525 terugvindt zal wel daar aan toe te schrijven zijn. dat op de laatste verscheidene personen voorkomen waarbij geen familienaam is opgegeven, zooals : Cloes in den witten wint, Jan in den Ster, Jan in die Leirsse , Peter in den Guldenbaerde, Reyner in die croene enz.

C